خۆشەویستی پەیوەندی بە تەمەنەوە نییە

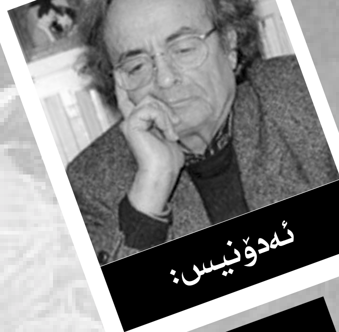

ئەدۆنیس:

و: عەبدولموتەڵیب عەبدوڵڵا

لەم دواییەدا دوو کتێبی نوێی (ئەدۆنیس) لە دەزگای (الساقی) بڵاوکرانەوە یەکێکیان بەناوونیشانی (اهدأ هاملت/تنشق جنون اوفیلیا)ەو ئەوی دیکە بەناوونیشانی (وراق یبیع کتب النجوم). ئەو دوو کتێبە وەک رۆح، رۆحێکی یاخی و سەرکێش هیچ جیاوازییان لەگەڵ کتێبی سێیەم کە پارساڵ بە ناوونیشانی (تاریخ یتمزق فی جسد امرأە) نییە. ئەگەرچی ئەدۆنیس لەم کتێبانەی دواییدا زۆر شتی گوتووە، کەچی بابەتی ژن کە بابەتێکی عەزیزە لە دڵیدا ماوەتەوە، ئەو بابەتەیە کە جێی پرسیارو سۆزی شاعیرە.

گفتوگۆکردن لەگەڵ (ئەدۆنیس) بەردەوام سەرنجڕاکێش دەکەوێتەوە، بەڵام ئەگەر دەربارەی ئافرەت بێت سەرنجڕاکێشتر دەبێت. ئایا ڕاستە کە ئەدۆنیس سەبارەت ئافرەتی واقیعی دەنووسێت و قسە دەکات، یان قسە لەو ئافرەتە ڕەهایە دەکات کە لە خەیاڵ و ویژدانیدایە، بە تایبەتی ئەو بۆ خۆی بە جیهانێک لە مێینیە دەور دراوە، هەر لە ئامێزی دایکی و بۆ هاوسەرەکەی و هەردوو کچەکەی و دلبەرەکانێ، ئەو دلبەرانەی کە سەردانی خەیاڵی دەکەن هەرکە زۆرتر سۆزی بۆیان بجووڵێت. دەبێ ئەو ئافرەتە کێ بێت کە لە خەیاڵگەی (ئەدۆنیس)دایە، سەیرکە ئێمە لەم پرسیارانەماندا ویستمان ئەم وەڵامە بەدەست بێنین:

*** ئافرەت لە خەیاڵ و شیعری (ئەدۆنیس)دا کامەیە؟**

– تۆ دەزانیت کە هەردوو جەمسەری جیهان، نێرینە و مێینەیە، بەڵام پاڵەوانانی جیهان بەردەوام نێرینەن. مێینە جەمسەری بنەڕەتی ئەو بوونەیە، بەو مانایە جەمسەری نێرینە بەم یەکبوونەی نێوان نێرینە و مێینە نەبێت، بوونی نییە. ئەوەی لە مێژووی نووسراوی ئێمە بۆ یەکەمین جار لە بایەخی مێینە هوشیاری کردینەوە سۆفیگەرەکان بوون، بەتایبەتیش محێدین کوڕی عەرەبێ، کە دەڵێت: (بۆ ئەوەی مرۆڤ بە ڕەهایی بگات، واتە بگاتە خواوەند، پێویستە بە مێینەدا تێپەڕێت). ئەوەش وا دەگەیەنێت کە مێینە ئەو ڕێگایەیە کە مرۆڤ بە ڕەهایی دەگەیەنێت. بەو پێیە دەتوانین بڵێین من بە نیسبەت خۆم مێینە ئەو ڕێگایەیە کە بەرەو خۆم دەگەیەنێت، بۆ ئەوەی خۆم بدۆزمەوە، دەبێت بە ژندا گوزەر بکەم، یان لە ئافرەتدا بژیم. چونکە بوون بە پێی بڕوای ئیبن عەرەبی لەو گوتەیدا بەرجەستە دەبێت (هەر شوێنێک بە مێینە نەکرێت پشتی پێ نابەسترێت). بەو پێیە خودی پیاو یان نێرینە دەبێت بە مێینە موتوربە کرابێت، دەبێت مێینەیش بە شتێکی نێرینە موتوربە کرابێت، چونکە یەکبوونێکی بنەڕەتی لە نێوان ئەو دوو جەمسەرەدا هەیە. بەداخەوە، ئەو یەکبوونە لێک جودا کراوەتەوەو وەک قەوارەیەکی سەربەخۆی دوور لە پیاو، بە چاوێکی نزمتر تەماشای ئافرەت کراوە. وەک ئەوەی رۆح شوێنی پیاوی گرتبێتەوەو جەستەیش بووبێتە ئافرەت. بەم شێوەیە ئافرەت پەراوێز خراوەو، لە بری ئەوەی وەک پیاو جەمسەرێکی بنەڕەتی بێت، بووەتە بابەتێک و، بگرە شتێک لە شتەکان و، وەک شتەکانی دیکە بەکار دەهێنرێت.

پەیوەندیم بە ئافرەتەوە پەیوەندییەکی گەردوونییە، ئەگەر سەیری مرۆڤمان کرد بەو مانایەی کە جۆرێکە لە ئارەزووی بەردەوام بۆ ناسینی خۆی لە لایەک و ناسینی جیهان لەلایەکی دیکەوە. پێویستە رەهەندی مێینە لە هزرو ڕەفتارەکانیدا جەوهەری بێت. بەمجۆرە

ئافرەت بەنیسبەت من لە جەستە زێترە، لەوەش زێترە تەنها هەر هاوەڵی ژیان بێت، ژن بۆ من ئەو قووڵاییە دەنوێنێت کە هەمیشە لە گێتی و لە بووندا بەدوایدا دەگەڕێم، وەک ئەوەی نادیارێکی بەرجەستە بێت. ئەو نادیارە بەرجەستەیە، هەر بە نادیاری دەمێنێتەوەو بەردەوام هانت دەدات بگەڕێیت بۆ ئەوەی دەستی لێبدەیت و پێی بگەیت. هەر چەندە پێیبگەیت یان وات بە خەیاڵ دابێت کە پێیگەیشتوویت، بۆت دەردەکەوێت کە زۆرت ماوە بە جەوهەرە بنەڕەتییەکەی بگەیت. بەمجۆرە لەناو خەڵکدا (یان بە شێوە شەعبییەکەی) دەگوترێت ئافرەت تێناگات. ژن بە مانای قووڵ تێناگات، نەک لەبەر ئەو خەسڵەتانەی کە پێی دەگوترێت بەڵکو لەبەر سروشتی بوونی و سروشتی ئەوەی لە دنیادا دەینوێنێت. ئافرەت بەشێکە لە نهێنیی دنیا، کە خۆشبەختانە هەر بە نهێنی دەمێنێتەوە. بێنە بەر چاوی خۆت ئەگەر ئێمە لە بارەی ئەو جەستەیە یان مێینە بە زانیاری تەواوو کۆتایی گەیشتین، ئەو کات جیهان کۆتایی دەهات. بەڵام خۆشبەختانە، نە مرۆڤی نێر خۆی دەناسێت و، نە مێینەیش خۆی دەناسێت. ئەوە لەو هاندەرە بنەڕەتیانەیە کە بوون لە بزاڤێکی بەردەوامدا دەهێڵێتەوەو مرۆڤیش لە ئارەزووکردنی دۆزینەوەی دنیادا دەمێنێتەوە. ئەگەر لەو ئاستە تیۆرییە بنچینەیە دابەزینە سەر ئاستی ژیان و گوزەرانی ڕۆژانە، ئەوە دەردەکەوێت کە هەموو شتێکمان هەڵەیە.

*** بۆچی هەتا ئێستا عەرەب بە چاوی سووک لە ژن دەڕوانێت ؟**

– لەو بڕوایەدام هۆی سەرەکی ئەوە بۆ ئەو رۆشنبیرییە دەگەڕێتەوە کە بە چاوێکی سووکەوە سەیری ژنی کردووەو تەنها وەک بەرهەمێک بۆ زاوزێ کردن دەیبینێ. لەبەر ئەوە هەر شتێک کە پەیوەندی بە ئافرەتەوەیە بە شتێکی شێواو یان شوێنی گوناه دەژمێردرێت، وەک ئەوەی جەستەی ئافرەت هۆکاری گوناه و شوێنی ئەو گوناهە بێت. من خۆم سەرم لە بەردەوامبوونی ئەم جۆرە ڕوانینە سوڕ دەمێنێت و دەپرسم: ئەگەر بێت و بە ڕاستی ژن شوێنی گوناه بێت ئەدی چۆن پێغەمبەر و پیاوی پیرۆز و مەزنی لێ لەدایک بووە. کەواتە دەبێ لەچوارچێوەی ئافرەتەوە چاو بە رۆشنبیرییەکەماندا بخشێنرێتەوە، نەک تەنها لە ڕووی تیۆرەوە، بەڵکو لە ڕووی پرەکتیکیشەوە.

لەو بڕوایەدام کە ئەگەر ڕووح هەبێت، ئەوە لە جەستەو شانەیەک لە شانەکانی جەستەوە دەست پێدەکات، بۆیە پێویستە چەمکی گوناه کۆتایی پێ بێت. جەستەی ژن شوێنی گوناه نییە، بەڵکو شوێنی کەشفکردنی بوونە. پەیوەندی جەستەیی ئەو پەیوەندییەیە کە لە پرسەکانی ئارەزوو و ئاڵوش و سێکس تێدەپەڕێت، ئەگەرچی ئاڵوش و سێکس بەشێکی

بنەڕەتی جەستەن، بەڵام لەگەڵ ئەوەش تێڕوانینی من لەم بارەیەوە، بەتەواوی لەگەڵ تێڕوانینی باو نێودژ دەکەوێتەوە. لەسەر ئەم بناغەیە کاتێک لەبارەی ئافرەتەوە دەنووسم ئەوە لەبارەی ئافرەتێکی دیاری کراوەوە نانووسم بەڵکو لەبارەی مانای ئافرەتەوە دەنووووسم، بەڵام ئەو مانایە لە هەمان کاتدا لە ئەزموونی زیندووەوە هەنگاو هەڵدێنێت، لەگەڵ ئافرەتێکی دیاریکراودا بەرجەستەیە. بۆیە ئەو رەهەندە کەونییە بەو ئافرەتە دیاریکراوە دەبەخشم، بۆ ئەوەی پەتای ئەوەی لە نەستەوە بیری لێ دەکەمەوە، بڵاو بکەمەوە، ئەوە هەموو ئەوەی دەینووسم لەسەر ئەم بیرکردنەوەیە دامەزراوە و، لەو مێیایەتییەوە هەڵقوڵاوە. ژن لە هەموو شیعرەکانمدا ئامادەیە، بگرە هەتا ئەگەر ناویشی نەهێنم. وەک هەوا وایە، وەک خودێکی گەردوونی، خراوەتە نێو هەموو شیعر و نووسینەکانمەوە.

ژن لە هەموو شیعرەکانمدا ئامادەیە، بگرە هەتا ئەگەر ناویشی نەهێنم. وەک هەوا وایە، وەک خودێکی گەردوونی، خراوەتە نێو هەموو شیعر و نووسینەکانمەوە

*** بەرەو حەفتا ساڵی هەنگاو دەنێیت و کەچی بەو تێگەیشتنەوە بە دوای ئافرەتدا دەگەڕێیت، ئایا گەڕان بەدوای ئافرەت پەیوەندی بە تەمەنەوە نییە؟**

– ئافرەت بەو مانایە خۆشەویستیش دەگەیەنێت، خۆشەویستیش پەیوەندی بە تەمەنەوە نییە. تەمەنی زەمەنی کاری تێناکات و بەهایەکی ئەوتۆی نییە، ئینجا لێرەدا چەند شتێکی دەروونی هەن کە لەو خۆشەویستییەدا یارمەتی ئافرەت دەدەن: بۆ نموونە ئافرەت هەن باوکەکانی خۆیان خۆش دەوێت، ئافرەتانێک هەن لە دۆستەکانیاندا بە دوای منداڵەکانیاندا دەگەڕێن.

نه هیچ سنوورێک دەبێتە ڕێگر، نە تەمەنیش سنووری هەیە، دەشێ بگوترێت پەیوەست بوون بە جەستەوە یان پەیوەندیکردن بە جەستە کۆتایی دێت، چونکە پەیوەندی بە جەستە هەر تەنها پەیوەندییەکی سێکسیانە نییە، چونکە کردەی خۆشەویستی دەشێ لە قووڵاییدا بێت، وەک ترۆپکی پەیوەندییەکی هەمەجۆ رو ئاڵۆزی نێوان دوو کەس، دەبێ لە هەموو حاڵەتەکاندا تەماشای کردەی دیاریکراوی سێکسی بکرێت، نەک بەو سیفەتەی کۆی پەیوەندییەکان لەخۆ دەگرێت و بنەمای هەموو پەیوەندییەکانە، بەڵکو وەک ئەوەی بەشێکە لە پەیوەندییەکی گەردوونی جیا نەکراوەی نێوان دوو کەس.

*** رات بەرامبەر بە شیعرەکانی هەنووکەی عەرەب چییە، کە بە شێوەیەکی غەریزی رووکارئامێز ژن وەردەگرێ؟**

– ئەوە بۆ نەزانینی هەردوو لا دەگەڕێتەوە. نە پیاو جەستەی ژن دەناسێت، چونکە خودی ژن ناناسێت، نە ئافرەت جەستەی پیاو دەناسێت، لەبەر ئەوەی خودی پیاو ناناسێت. لێرەدا ڕوانینێکی رۆشنبیریی باو هەیە ئەویش ئەوەیە کە ڕەگەز لە کردەی سێکسییدا چڕ دەکاتەوە. ئەوە ڕوانینێکی خراپە. من هەرگیز دژی کردەی سێکسی نیم، بە پێچەوانەوە. بەڵام سێکس بەبێ دۆستایەتی یان ناسینێکی قووڵ، هیچ بەهایەکی نییە، واتە دەبێتە سێکسێکی ئاژەڵیانەو دەکەوێتە دەرەوەی جیهانی مرۆییەوە. بۆیە دۆستایەتی نێوان دوو هاوبەش، بناغەی پەیوەندی خۆشەویستی و پێوەری سێکسییانەیانەی لەخۆدا هەڵگرتووە. بەڵام بە داخەوە، ئێستا ئەوە چەسپاو نییە، بۆیە زۆر بە کەمی دوو کەس دەبینیت بەوپەڕی قووڵییەوە بە خۆشەویستی لەگەڵ یەک بژین. هەمیشە کێشە هەیە، بەردەوام یەکێک دەکەوێتە ژێر ڕکێف و کۆنترۆڵی ئەوەی دیکەوە، یەکسانی لەگۆڕێ نییە، دادوەری لە نێوان هەردوو جەستەدا نییە، هەمیشە ستەملێکراو لەو بابەتەدا ژنە، ئەوەش پەیوەندی بە چەند هۆکارێکی رۆشنبیرییەوە هەیە. لەبەر هەندێ هەموو بزووتنەوە ئازادیخوازەکانی ئافرەتانم خۆش دەوێت، بەڵام تا پیاو ئازاد نەبێت، ئافرەت ئازاد نابێت. لەو بڕوایەشدام کۆیلەکراوی بنەڕەتی خودی ئافرەت نییە (بە پێچەوانەی ئەوەی خەڵک پێیوایە) چونکە کۆیلەی ڕاستەقینە لە کۆمەڵی عەرەبیدا پیاوە، چەوسێنەری گەورەش خودی کۆیلەکەیە. کەسی ئازاد، کەس ناچەوسێنێتەوە، کەسی ئازاد، خەڵک ئازاد دەکات. بۆیە دۆخی ئافرەت لە کۆمەڵی عەرەبیدا پاشکۆی ئەو کۆیلایەتییە قووڵەیە کە پیاوی تێیدا دەژیت. کاتێک پیاو لە کۆت و زنجیرەکانی ڕزگاری دەبێت، ئەو کاتە ئیتر ئۆتۆماتیکیانە ئافرەت ئازاد دەبێت. دەبێ ئافرەت لە تێکۆشانی مەزنی ئازادبوونیدا بیر لەوە بکاتەوە کە بە تەنیا ناتوانێت ئازاد

بێت، بەڵکو دەبێ کار بۆ ئازادکردنی پیاویش بکات.

*** ئایا ئەدۆنیس لە ژیانیدا ئافرەتی زۆری خۆش ویستووە؟**

– بەڵێ ئافرەتی زۆرم خۆش ویستووە و هەتا ئێستاش خۆشەویستی دەکەم. بەشێکی یاخیبوونی گشتیم لەو رۆشنبیرییەی بۆمان ماوەتەوە یاخیبوونمە لە ڕوانین، لە ئاستی پەیوەندی بە ئافرەتەوە. بەڵام ئەوەی وەک پیاو بۆ خۆم ڕێی پێدەدەم بۆ هاوبەشە مێیەکەشم ڕێی پێدەدەم.

*** تۆ بە جیهانێکی مێینەو بە خۆشەویستییەکی زۆری دایک و هاوسەرو هەر دوو کچەکەت دەوردراویت، لە نێوانیاندا هەست بەچی دەکەیت؟**

– بەگشتی دنیای من دنیایەکی مێئامێزەو منیش خەسڵەتگەلێکی مێیاتیم تێدایە، بەوەش زۆر دڵشادم. کە لە ناویاندا دەبم وەک ئەوە وایە لە بەهەشتی سەر ڕووی زەمیندا بم، سەرەڕای ئەوە چەند برایەکم هەیە. تەنانەت بەهەشتیش کێشەی خۆی هەیە، بەڵام لە خۆشبەختانە بەهەشتیش کێشەی خۆی هەیە ئەگینا ڕۆتینیانە دەبوو، بێزاری لێ دەکەوتەوە، بەڵام ئەم کێشانە بۆ زانیاری زۆرترو، بۆ زۆرتر پەردە لەسەرلادان ئەوە دەگەیەنێت کە بۆ لایەنی پۆزەتیڤانە دەگۆڕێن. ئاسوودەیی لە خۆشەویستیدا نییە، خۆشەویستی جۆرە تێکۆشان و کۆشش و دۆزینەوەیەکە، هەموو ئەوەش جۆرە ماندووبوونێکی تێدایە، ئاسوودەیی گەلۆرانە نەخۆشییە. من حەز لە ئاسوودەیی گەلۆرانە ناکەم، حەز لەو ئاسوودەییە دەکەم کە تێکەڵ بە پرسیارکردن و، تێکەڵ بە کەمێک کێشەو، تێکەڵ بە کارلێککردن بێت، بۆ ئەوە مرۆڤ وریاو بزێو بێت. دایکم نە دەتوانێت بنووسێت نە دەتوانێت بخوێنێتەوە، ئێستا تەمەنی بە سێ یان چوار ساڵ لە سەدەیەک تێپەڕاندووە و، پەیوەندیم بە دایکمەوە وەک پەیوەندیمە بە سروشت. ناتوانم دەمەتەقێی لەگەڵ بکەم، لەبەر ئەوەی وەک گوتم نەخوێندەوارە. ئەو خانمە جووتیارە، ژنە جوتیارێکە هەر هەموو شتەکانی سروشتی تێدایە، واتە لە هەمان کاتدا بە چیا و دەریا و دۆڵ و دارستان و تاکە درەختێک و پێدەشتێکی بێ سنوور و کێڵگەیەکی بەرینی دەزانم، بەلای منەوە دایکم ئەو سروشتەیە کە گەشتی تێدا دەکەم و، بەپێی کەش و وەرزەکانی منیش دەگۆڕێم. ئەو زێتر بەرجەستەبوونێکی ڕاستەقینەی سروشتە، نەک عەقڵ و ڕوانین و لێ وردبوونەوە.

*** پێتوایە رۆشنبیری خۆرئاوا لە تێروانینی بۆ ئافرەت گەیشتبێتە چارەسەرێک؟**

– نا هەرگیز. لە بیرت نەچێت رۆشنبیریی مەسیحییەتیش بەچاوی سووکەوە تەماشای

جەستەی کردووە کە هێمای گوناهە. ژن لە خۆرئاوا، لە دەرەوەی چوارچێوەی هاوسەرێتی هەستی بەوە کردووە یان دەستی بەوە کردووە کە هەست بکات ئازادە و دەتوانێت ئەو کەسەی خۆش بوێت کە خۆشی دەوێت. بەڵام هێشتا کێشەی گەورە لە بونیادی بنەڕەتی کومەڵگەکانی خۆرئاوادا هەیە. واتا هێشتا بە سووکی تەماشاکردنی جەستە لە ئارادایە و کێشەش دەخولقێنێت، بەڵام پەرەسەندنی یاسا لە خۆرئاوا ئەو کێشانەی داپۆشیوە. مافی یاسایی تەواوی بە ئافرەت داوە، بەڵام شت لەودیوی یاساوە هەیە، لێرەدا ژیانی کۆمەڵایەتی ڕۆژانە لەئارادایە، ئەوەش بابەتێکی دیکەیە. هەموو ئەوەی لەبارەی ئافرەتی فەرەنسییەوە بڵاو دەکرێتەوە، کە دەرچوو و ئازادە، پێموایە وێنەیەکی هەڵەیە. چونکە ئافرەتی فەرەنسی لە ناخی خۆیدا هەتا ئێستا خۆپارێزە.

*** ڕات چییە کاتێک دەگوترێت (نزار قەبانی) شاعیری ئافرەتە؟**

– نزار قەبانی هاوڕێ و خۆشەویستمە. ماوەیەک پێکەوە ژیاوین، من ڕێزی ئەزموونەکەی دەگرم و، لەو بڕوایەدام کە شاعیرێکی گەورەیە، بەڵام سەیرکردنی بۆ ئافرەت بە پەسەند دانانێم، چونکە ڕواڵەتییانە یارمەتی ئافرەتی داوە بۆ ئەوەی لە کۆت و تەگەرەکان ڕزگاری بێت و، وای لێکردووە بە پێی ئارەزووی ئەو بایەخ بە جەستەی خۆی بدات، بەڵام خۆی لە ریشە قووڵەکانی مەسەلەی ئازادبوون نەداوە. ئازادبوون دەبێ لە ئازادبوونی خودو ئازادبوونی ناوەوە دەست پێ بکات، کە ئازادبوونی هزرو چەمکەکان دەگەیەنێت. (نزار) لەو هەنگاوانەی کە دەستی پێ کردووە ئەگەرچی گرنگن بەڵام دوور نەڕۆیشتووە.

*** ئایا ئەوە کەموکورییەو بۆ هوشیاری یان ڕۆشنبیریی باوی عەرەب دەگەڕێتەوە؟**

– نازانم. چەند مەرجێکی کۆمەڵایەتی هەن، لەبەر ئەوەی تاکیش هەر چەندە یاخی بێت بە کۆمەڵەکەیەوە مەرجدارە. لێرەدا کۆمەڵگە هەیە بونیادی دواکەوتووانەیە، یان پێشکەوتوو نییە، یان کەڵلەڕەقە، لە کۆمەڵگەی وادا شاعیر بەوەی یاخیگەرە یان ئافرەتێکی یاخیگەر دەبێ باجی یاخیبوونەکەی بدات، تا ئازادی تاکە کەس بەدی نەیەت، کۆمەڵ ئازاد و ڕزگار نابێت. هەروەها دەبێ کۆمەڵ ئازاد بێت، نەک کەسی ئازادبوو بە لای کۆمەڵگەوە بە چاوێکی وا تەماشا بکرێت وەک ئەوەی گوناهێکی کردبێت و ئیتر هەر دەبێ باجی ئەو گوناهە بداتەوە. بۆیە هیوادارین بیرکردنەوەکانمان لەبارەی ئازادبوونەوە بۆ هەموو چینە کۆمەڵایەتییەکان بگوێزینەوە. تەواوی کۆمەڵگە ئازاد دەبێت بەڵام هەر تەنها بە بیرکردنەوەی خۆی نا، بەڵکو بە دەزگاکانییەوە، دامەزراندنی دەزگای یاسایی و کۆمەڵایەتی

ئازادیی تاکە کەسی دەپارێزێت و لە ئامێز دەگرێت.

*** بە ڕای تۆ کام لە شاعیرانی کۆن وێنەیەکی بێخەوشی ئافرەتی خستووەتە ڕوو؟**

– دەزانیت شاعیرانی کۆن بە سەیرکردنێکی دلبەرانە دەیانڕوانییە ئافرەت. شاعیری عەرەب ئافرەتی داگیردەکرد و شانازی بەو داگیرکردنەوەوە دەکرد و، بەو عەقلّییەتە داگیرکارییە سەرکەوتووەوە لەسەر ژنی دەنووسیّ. بەو واتایە شیعری جوان هەیە. شاعیرانێک هەن لە بارەی ئافرەتەوە نووسیویانە بەوەی قەڵایەکە و شاعیر دەیەوێت هەڵکوتێتە سەری و بیکاتەوە و شوورەکانی برووخێنێت بۆ ئەوەی پێی بگات. بۆیە شیعری عەرەبی بەو دوو ئاڕاستە، یان ئەوەتا داگیری کرد و لەو داگیرکارییەیدا سەرکەوتنی بە دەست هێناوە و ئیتر ئەو سەرکەوتنە وەسف دەکات، یان بەرەو کردنەوەی ئەو قەڵایە هەنگاو دەنێت و، ئازار دەچێژێت و سکاڵا دەکات، ڕەنگە نەگات یان تۆزێک بگات. لێرە لە شیعری عەرەبیدا ژن وەک قەوارەیەکی ئازاد وێنەی نەکێشراوە، بەڵکو بە پێچەوانەوە ئافرەت بۆ خۆی ئەو وێنەیە دەبەخشێت، ئەوە ئافرەتە کە وێنەیەکی ئازاد سەبارەت بە خۆی دەخاتەڕوو، بۆ نموونە، ولادەی کچی موستەکفی دەڵێت:

امکن عاشقی من صحن خدی

و اعطی قبلتی من یشتهیها

ئەوە ژنە کە تەعبیر لە خۆی دەکات. ئافرەتانی عەرەب پێش ئیسلام بە خۆیان مێردی خۆیان هەڵدەبژارد و مێردیان دەکرد و پیاویان هەڵدەبژارد، هەر بە خۆشیان پیاویان تەڵاق دەدا. ئافرەتێکی ناودار هەیە چل جار مێردی کردووە، کەس پێی نەگوتووە ئافرەتێکی داوێن پیسە، کەسیش هەرگیز ڕەخنەی لێ نەگرتووە. بەڵکو دەیانگوت ئەوە مافی خۆیەتی. کەواتە وێنەی ڕاستەقینەی ژنانی ئازاد، لای ژنانی عەرەب دەبینین، پتر لەوەی لای پیاوانی عەرەب بیبینین.

سەرچاوە:

سایتی (منبر الحوار و الأبداع) لە ڕۆژی ٢٠٠٦/٥/١٠ تۆمار کراوە، بەڵام ئەسڵی ئەو چاوپێکەوتنە لە لایەن (شاکر نووری) بۆ ڕۆژنامەی (الشرق الاوسط) ساز دراوە و من لێرەدا تەنها ناونیشانی سەرەکیم گۆڕیووە